Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0821U100190

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-02-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кирилюк Анна Олександрівна

2. Kyryliuk Anna Oleksandrivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Історія та археологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 04-02-2021

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача: Луцька спеціалізована школа I-III ступенів № 5 Луцької міської ради Волинської області

Код за ЄДРПОУ: 26208726

Місцезнаходження: пр. Перемоги, 16, м. Луцьк, Луцький р-н., Волинська обл., 43005, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 32.051.002

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, м. Луцьк, Луцький р-н., Волинська обл., 43025, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, м. Луцьк, Луцький р-н., Волинська обл., 43025, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, м. Луцьк, Луцький р-н., Волинська обл., 43025, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Римо-католицькі монастирі Луцько-Житомирської дієцезії у кінці XVIII – першій половині XIX століття

2. Roman Catholic monasteries of Lutsk-Zhytomyr Dioceses in the late XVIII – first half of the XIX century

Реферат/анотація:

1. У роботі прослідковано процес формування мережі римо-католицьких монастирів на Волині. Вивчений матеріал дозволив стверджувати, що наприкінці XVIII століття в межах Луцько-Житомирської дієцезії діяло 53 римо-католицькі монастирі (з них 48 чоловічі і 5 жіночі). Переважно вони знаходились у містах і містечках

західних і південних повітів Волинської губернії, що було зумовлено густотою населення та локалізацією резиденцій магнатів, котрі домінували серед фундаторів чернечих осередків. Найбільше монастирів виникло у XVII столітті, – 28, дещо менше у XVIII столітті – 16. Чисельну перевагу мали домініканці та кармеліти (відповідно 13 і 12 монастирів); дещо менше було бернардинських монастирів (8), францисканських (6), ордену тринітаріїв (5). Інші чернечі ордени (капуцини, августинці, піари, реформати, бригідки, шаритки) були представлені на Волині двома-трьома осідками. Основу життя монастиря становила духовна діяльність, яка передбачала утримування парафій при монастирських костелах або роботу у парафіях, де бракувало священників. На початку XIX століття з 53 монастирів Луцько-Житомирської дієцезії парафії мали 36 монастирів. Упродовж першої половини XIX століття спостерігався чисельний приріст парафіян монастирських парафій. Місцями паломництва вірян стали Луцький домініканський монастир і Бердичівський монастир босих кармелітів, де були чудотворні ікони Божої Матері, коронованої у XVIII столітті. При монастирських костелах діяли релігійні братства або розарії (останні характерні переважно для домініканських монастирів), які активізували участь пастви у духовному житті дієцезії, були однією з форм зав'язків ченців із зовнішнім світом, оскільки статути багатьох орденів передбачали жорстку аскезу для чернецтва. У дослідженні також розкрито функціонування шкіл при монастирях. Зроблено висновок, що волинські католицькі осідки відігравали важливу роль в поширенні шкільної освіти до початку 1830-х років. Монастирі утримували як парафіяльні, так і повітові школи, навчальний процес у яких опирався на освітні традиції, закладені Едукаційною комісією останньої третини XVIII століття. У 1803 році у Луцьку відбулося зібрання римо-католицького духовенства, на якому монастирі зобов'язали утримувати початкові школи або виділяти кошти на їх функціонування. Опрацьовані джерела дали підстави стверджувати, що школи діяли при 33 римо-католицьких монастирях Луцько-Житомирської дієцезії упродовж перших трьох десятиліть XIX століття. У парафіяльних школах учили читати і писати польською мовою та арифметики. До шкіл повітового рівня належали школи при монастирях піарів у Дубровиці та Межиріччі Корецькому, босих кармелітів у Бердичеві, а також при тринітарському у Берестечку. Учні були дітьми місцевої шляхти, зрідка – унійних священиків. Цілковита ліквідація монастирських шкіл відбулась після Листопадового повстання 1830 року. У дисертації проаналізовано тематичний та жанровий репертуар монастирських бібліотек. З'ясовано, що бібліотека була невід'ємним атрибутом кожного монастиря. Функції бібліотеки не зводились до суто освітніх. Лише частина літератури у книгозбірнях була призначена для забезпечення навчального процесу, зміст решти книг передбачав задоволення інтелектуальних потреб чернецтва. У дисертації бібліотеки розглядаються, як невід'ємна частина монастирської культури. Монастирське господарство було складовою традиційної господарської культури Волині. У роботі з'ясовано матеріальне забезпечення монастирів, розкриті основні галузі господарства, які розвивались у монастирських фільварках. Зроблено висновок, що ченці у свої маєтках використовували як вільнонайману працю місцевого люду, так і послуговувались працею залежних селян, розміри панщини яких були зафіксовані в інвентарях та візитаціях. Економічна діяльність монастирів базувалась переважно на екстенсивних методах господарювання із слабо розвиненою агрикультурою. У дисертації проаналізовано нормативно-правові акти Російської імперії, які окреслювали поле функціонування Римо-Католицької Церкви в державі. Виділено основні етапи у правовому регулюванні діяльності римо-католицьких монастирів, що переважно збігалися з роками правління російських монархів. Зроблено висновок, що російське законодавство було спрямоване на вироблення такої форми управління усією конфесією, яка склалася щодо Православної Церкви, повністю підпорядкованої державі разом з усіма своїми інституціями. Внаслідок такої правової політики поступово руйнувалися усталені віками традиції внутрішнього життя римо-католицьких монастирів. Жорстких утисків католицькі ченці зазнали за правління імператора Миколи I, який використав як привід Листопадове повстання 1830 року для видання указів про ліквідацію 35 римо-католицьких монастирів у Луцько-Житомирській дієцезії, закриття повітових шкіл при усіх монастирях, передачу власності римо-католицьких монастирів державі і переведення духовенства на державну пенсію із поділом монастирів на штатні та заштатні.

2. The process of forming a network of Roman Catholic monasteries in Volyn was observed in the work. The studied material allowed to assert that at the end of the XVIII century there were 53 Roman Catholic monasteries

within the Lutsk-Zhytomyr Dioceses (48 of them were male and 5 were female). They were mostly located in the cities and towns of the western and southern districts of the Volyn province what was caused by population density and the location of the residences of magnates who dominated among the founders of monastic centres. Most monasteries appeared in the XVII century – 28, a little less in the XVIII century – 16. The Dominicans and the Carmelites had a numerical advantage – 13 and 12 monasteries, respectively; there were slightly fewer Bernardine monasteries (8), Franciscans (6), and the Trinitarian order (5). Other monastic orders (Capuchins, Augustinians, Piarists, Reformates, Bridgettines, Charities). The basis of the life of the monastery was a spiritual activity which involved maintaining parishes at the monastery churches or work in parishes where there was a lack of priests. At the early XIX century, out of 53 monasteries of the Lutsk-Zhytomyr Dioceses, 36 monasteries had parishes. During the first half of the XIX century there was a numerical increase in the number of parishioners of monastic parishes. The places of pilgrimage for the faithful became the Lutsk Dominican Monastery and the Berdychiv Monastery of the Discalced Carmelites where there were miraculous icons of the Mother of God crowned in the XVIII century. Religious brotherhoods and rosaries functioned at the monastic churches; the last ones were inherent predominantly Dominican monasteries which had intensified the participation of the flock in the Dioceses` spiritual life and were a form of monks' contacts with the outside world because of the statutes of many orders provided for strict asceticism. It was concluded that the Volyn Catholic centres played an important role in the spread of school education until the early 1830s. The monasteries maintained both parish and district schools the educational process of which was based on the educational traditions established by the Commission of National Education in the last third of the XVIII century. In 1803, a meeting of the Roman Catholic clergy took place in Lutsk and obliged the monasteries to maintain primary schools or allocate funds for their functioning. The studied sources gave reasons to claim that the schools functioned at 33 Roman Catholic monasteries of the Lutsk-Zhytomyr Dioceses during the first three decades of the XIX century. It is noted that the monasteries had hospitals as the institutions that were a manifestation of the charitable activities of the monks. The brothers of the monasteries cared for the sick, the elderly and orphans. The monasteries of Bonifratris and Charities specialized in the maintenance of hospitals what was their main obedience. The thematic and genre repertoire of monastic libraries was analysed in the dissertation. The library was found to be an integral part of every monastery. The functions of the library were not reduced only to educational. Just part of the literature in these book collections was intended to ensure the educational process, the content of the rest of the books provided for the satisfaction of intellectual needs of the monks. Libraries are considered an integral part of monastic culture. The monastery farm was a component of the traditional economic culture of Volyn. The material support of the monasteries was clarified in the work; the main industries that developed in the monastery farms were shown. It was concluded that in their estates the monks used both the free labour of the local people and the labour of dependent peasants the size of whose serfdom was recorded in inventories and visitations. The legal acts of the Russian Empire which outlined the field of functioning of the Roman Catholic Church in the state were analysed in the dissertation. The main stages of the legal regulation of the functioning of Roman Catholic monasteries which mostly coincided with the years of rule of Russian monarchs were given off. It was concluded that the Russian legislation was aimed at developing such a form of government of all denominations which had developed concerning to the Orthodox Church fully subordinated to the state together with all its institutions. As a result of such a legal policy, the centuries-old traditions of the internal life of Roman Catholic monasteries were gradually destroyed. Catholic monks were severely persecuted during the reign of Emperor Nicholas I who used the November Uprising of 1830 as an excuse to issue decrees to liquidate some Roman Catholic monasteries, close district schools at all monasteries, and confiscation property of Roman Catholic monasteries to the treasury and transfer of the clergy to the state pension with the division of monasteries into ordinary and extraordinary.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карліна Оксана Миколаївна
2. Karlina Oxana Mykolayivna

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шандра Валентина Степанівна
2. Shandra Valentina

Кваліфікація: д. і. н., 07.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Данилець Юрій Васильович

2. Danylec Yuriy Vasiljovych

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Борейко Юрій Григорович

2. Boreyko Yurij Grigorovich

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Білик Вікторія Андріївна

2. Bilyk Victoria Andriyivna

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Стрільчук Людмила Василівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Стрільчук Людмила Василівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	
Реєстратор	
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Т.А.